

డా. రావూరి భరద్వాజ
- సాహిత్య సమాలోచనం

Dr. Ravoori Bharadvaja
(Saahitya Samaalochanam)

సంపాదకులు

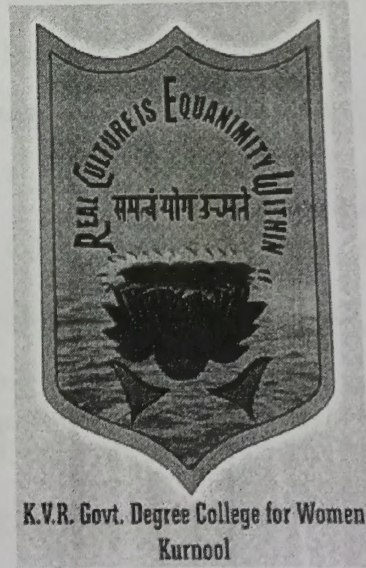
వి. వింధ్య వాసిని దేవి

డా. రావూరి భరద్వాజ - సాహిత్య సమాలోచనం

Dr. Ravoori Bharadvaja
(Saahitya Samaalochanam)

గౌరవ సంపాదకులు
డా॥ యం. పురుషోత్తం రెడ్డి

సంపాదకులు
వి. వింధ్య వాసినీ దేవి

తెలుగు అధ్యయన శాఖ

కె.వి.ఆర్. ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల

కర్నూలు, ఆంధ్ర ప్రదేశ్

All rights are reserved. No part of this publication which is material protected by this copyright notice may not be reproduced or transmitted or utilized or stored in any form or by any means now known or hereinafter invented, electronic, digital or mechanical, including photocopying, scanning, recording or by any information storage or retrieval system, without prior written permission from Winger Publications.

Information contained in this book has been published by Winger Publications, Hyderabad and has been obtained by its Author(s) from sources believed to be reliable and are correct to the best of their knowledge. However, the Publisher and its Author(s) shall in no event be liable for any errors, omissions or damages arising out of use of this information and specifically disclaim any implied warranties or merchantability or fitness for any particular use.

National Seminar on Ravoori Bharadvaja Sahithya Samaalochanam

First Edition - 2015

Copyright © KVR Government College (W), Kurnool, A.P.

ISBN : 978-93-85101-04-5

Price : ₹ 450/-

Winger Publications

3-5-1105, 2nd Floor, PVR Estates, Behind Hero Honda Showroom, Narayanaguda, Hyderabad-500 029.
Phone: 040-64554822.

Sales Offices :

Hyderabad

3-5-1105, 2nd Floor, PVR Estates, Behind Hero Honda Showroom, Narayanaguda, Hyderabad-500 029.
Phone: 040-64554822.

Visakhapatnam

43-18-19/1, Krupa Residency, Venkatarajuna Nagar, Dondaparthi, Visakhapatnam - 530 016. Andhra Pradesh. Ph: 9490708474.

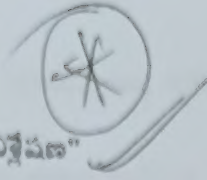
New Delhi

C/14, SDIDC Work Centre Jhilmil Colony, New Delhi-100095. Phone: 011-22162365.

paramountpublishers@gmail.com | alluriasr2005@yahoo.com

Published by Krishna Prasad Alluri for Winger Publications and printed by him at Sai Thirumala Printers.

1.	మహా మానవతావాది - అచార్య కనరెడ్డి వెంకటరెడ్డి	v
2.	భరద్వాజుని జ్ఞాన పీఠిక - ప్రొ. సూర్యాధనంజయ్	vii
3.	రావూరి భరద్వాజు సాహితీ వ్యక్తిత్వం - డా॥ మూల మల్లికార్జున రెడ్డి	1
4.	రావూరి భరద్వాజుగారి జ్ఞాన కాంతి 'కాంతమ్మ' - డా॥ జె. వెంకటరమణ	5 ✓
5.	భరద్వాజు కాదంబరి, స్మృతి సాహిత్యంలో దాంపత్యం - డా॥ పి. వారిజరాణి	8
6.	పాకుడురాళ్ళు - కథన శిల్పం * - డా॥ ఏలె విజయలక్ష్మి	14
7.	శ్రీరస్తు కథలు - పరిశీలన - డా॥ ఎన్. రఘు	18
8.	అక్షరముషి రావూరి - డా॥ పి. విజయకుమార్	25 ✓
9.	భరద్వాజు - ముక్తి-కాంత - డా॥ టి. మాల కొండయ్య	35
10.	వృత్తి జీవన సాహిత్యం - డా॥ సి. అనురాధ	37 ✓
11.	ఒకింత వేకువ కోసం-విశిష్టత - డా॥ డి. జ్యోతమ్మ	39
12.	జీవనసమరం - సామాజిక ప్రతిబింబం - డా॥ ఎన్. షమీడల్లా	41
13.	రావూరి భరద్వాజు కథలు - నాకు నచ్చిన పాత్రలు - డా॥ ఎం. ఘట్టాదా బేగం	45
14.	జ్ఞానపీఠ పురస్కార గ్రహీత రావూరి - వి. కొండారెడ్డి	57
15.	పాకుడు రాళ్ళు నవల - మంజరి పాత్ర చిత్రణ * - డా॥ జి. అనిత	59
		61 ✓
		66 ✓

48.	జ్ఞానపీఠ పురస్కారం పొందిన తొలి నవల "పాకుడు రాళ్ళు నవల - మంజరిపాత్ర - మనోవిశ్లేషణ" - శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసరావు	170
49.	వ్యధార్థ జీవుల యధార్థ గాథలు - జీవితానుభవాలు - కాటంరెడ్డి రామలింగారెడ్డి	173
50.	స్త్రీ అవేదనకు అక్షర రూపం - పాకుడురాళ్ళు - ఎ. వెంకటనరసయ్య	177
51.	రావూరి భరద్వాజ గారి 'లోకం కోసం' కథ- మానవ స్వభావ చిత్రణ - డా. వట్టపు శివకుమార్	179
52.	రావూరి ఉడతమ్మ ఉపదేశం - కథల పరిశీలన - జి. చక్రపాణి	183
53.	పాకుడురాళ్ళు - సామాజికత - డా॥ రాసుపల్లి మాధవరెడ్డి	187
54.	రావూరి భరద్వాజ - బాల సాహిత్యానికి చేసిన కృషి - ఎ.ఎ. నాగేంద్ర	190
55.	రావూరి భరద్వాజ సాహిత్యం - సామాజికత - డా॥ కె.వి.యన్.డి. వరప్రసాద్	193
56.	సామాజిక స్పృహకు నిలువుటద్దం - రావూరి భరద్వాజ సాహిత్యం - బి. ఉపేంద్ర	199
57.	స్మృతి కావ్యకర్తగా భరద్వాజ - డా॥ డి. ఉదయ కుమారి	201
58.	వెండితెర నటు "మంజరు"ల దర్శనం-"పాకుడు రాళ్ళు" - శ్రీమతి అవ్వారి భద్రావతి	202
59.	రావూరి భరద్వాజ సాంఘిక కథలు - వస్తు చిత్రణ - బి. సురేష్ బాబు	204
60.	రావూరి భరద్వాజ కథలు - పేదరికం చిత్రణ - పి. నరసింహం	209
61.	జీవన సమరంలో స్త్రీ జీవన పోరాటం - కె. శ్రావణి	213
62.	భరద్వాజగారి 'జీవన సమరం' కథలు- వస్తువైవిధ్యం - యం. ప్రసాద్	218
63.	తెరవెనుక పాకుడు రాళ్ళు - కొండయ్య కోసూరు	221

జ్ఞానపీఠ పురస్కారం పొందిన తొలి నవల

“పాకుడు రాళ్ళు నవల - మంజరిపాత్ర - మనోవిశ్లేషణ”

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసరావు

పరిశోధక విద్యార్థి మరియు ఉపాధ్యాయుడు, ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం, గుంటూరు.

ఉపోద్ఘాతము

తెలుగు నవలా చరిత్రలో 1940 నుండి ఆధునికయుగం ప్రారంభమైందని చెప్పాలి. 1947లో భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తర్వాతనే ప్రారంభమైంది. 19వ శతాబ్దం చివరి భాగంలో మనస్తత్వశాస్త్రం కొత్తపుంతలు తొక్కింది. దీనికొక రూపాన్ని, సమగ్రమైన సిద్ధాంతాలను రూపొందించినవాడు సిగ్మండ్ ఫ్రాయిడ్. ఆ తర్వాత యూంగ్, ఆడ్లర్ ఆధునిక నవలా సాహిత్యాన్ని ప్రభావితం చేశారు. ఫ్రాయిడ్ మనస్సును విశ్లేషిస్తే, కార్ల్ మార్క్స్ ఆర్థిక సంబంధాలను విశ్లేషించాడు. తెలుగు నవలా సాహిత్యంలో గొప్ప నవలలు ఉన్నాయి అని నమ్మితే అట్లాంటి గొప్ప నవలల్లో డా॥ రావూరి భరద్వాజ గారు రచించిన “పాకుడు రాళ్ళు” నవల ఒకటి. ధనం, కీర్తిప్రతీష్ఠలే లక్ష్యంగా సినిమా రంగంలో నటిగా అడుగుపెట్టి ప్రతిమలుపులను మానసిక సంఘర్షణకి గురైన “మంజరిపాత్ర మనో విశ్లేషణ” చేయడమై ప్రస్తుత వ్యాసం ఉద్దేశం. కవి పరిచయము :- 2012 సం॥లో 48వ జ్ఞాన పీఠ పురస్కారాన్ని అందుకున్న 86 ఏళ్ళ డా॥ రావూరి భరద్వాజ గారు జీవితమనే బడిలో అనుభవాలనే పాఠాలద్వారా మహోన్నత శిఖరాలు అధిరోపించినారు. ది 05-07-1927న-మల్లికాంబ, కోటయ్య పుణ్య దంపతులకు భరద్వాజగారు జన్మించారు. స్వస్థలం పరిటాల జాగీరుకు చెందిన మొగలూరుగ్రామం. ఆ తరువాత గుంటూరు జిల్లాలోని తాడికొండ గ్రామానికి వలస వెళ్ళారు. ఒక సామాన్య రైతు కుటుంబంలో పుట్టి 7, 8 తరగతులే చదువుకొని జీవన పోరాటంలో రోజుపాటి కూలీగా, కమ్మరిగా, వడ్రంగిగా, రంపం లాగే కుర్రాడిలా, పేపర్ బాయ్లా, పూఫ్ డిల్లర్లా విభిన్న పత్రికల్లో, ఆకాశవాణిలో, చలన చిత్ర పరిశ్రమలో వివిధ సేవలందించి పిడికెడు మెతుకులకోసం అక్షరాన్ని నమ్ముకున్న అపర భగీరథుడు భరద్వాజ. తన 17వ ఏటనే రచనావ్యాసంగం ప్రారంభించారు. 1944 నుంచి ఇప్పటి వరకు 70 ఏళ్ళ సుదీర్ఘ సాహితీ వ్యాసంగంలో 37 కథా సంపుటాలు, 17 నవలలు, 6 నవలికలు, 10 నాటకాలు, 5 పిల్లల కథా సంపుటాలు, 5 స్మృతి కావ్యాలు, విజ్ఞానశాస్త్ర గ్రంథాలు, దిన చర్యలు, అముద్రిత రచనలు ఇంకా వెలుగు చూడాల్సి ఉంది. సామాన్య రచయితల మధ్య అసామాన్య రచయిత రావూరి. పాకుడురాళ్ళు నవలా పరిచయం :- తెలుగువాడికోసం తెలుగువాడు రాసిన నవల “పాకుడురాళ్ళు” ఏ రచయిత చూపులకు తగలని సామాజిక కోణాలే ఈ రచయిత రచనలకు వస్తువు. 2012 సం॥నికి గాను “పాకుడురాళ్ళు” నవలకు భారతదేశంలో నోబెల్ బహుమతి అనదగిన అత్యంత ఉన్నతమైన జ్ఞానపీఠ సాహిత్యపురస్కారం 11, అక్టోబర్ 2013న ఢిల్లీలో లభించింది. మొదట్లో 1961-63 సం॥ల్లో కృష్ణా పత్రికలో ధారావాహికంగా ప్రచురింపబడింది. 1978లో మొదట కమలా పబ్లిషింగ్ వారు పుస్తకంగా ప్రచురించారు. మొదట దీన్ని పాలపుంత అనే కథానికగా రాశారు. ఆ కథను పెంచి నవలగా రచించారు. భరద్వాజగారు ఈ నవలకు మొదట “మాయజలతారు” అను పేరు పెట్టారు. కానీ శీలా వీర్రాజు దీనికి “పాకుడురాళ్ళు” అని పేరు మార్చారు. సినిమా ప్రపంచంలో జీవితాన్ని అన్ని కోణాల్లోంచి దర్శించి వెలువడిన ఒక మహత్తర వాస్తవిక నవల ఇది. భరద్వాజ ఉద్యోగరీత్యా 3 1/2 సం॥లు మద్రాస్లో ఉన్నారు. నిర్మాతలు, దర్శకులు, నటీనటులు, తారల పొందుకోసం ఆరాటపడే లోఫర్లతో సన్నిహిత సంబంధాలేర్పడ్డాయి. 31/2 సం॥లు సేకరించిన సమాచార సమాహారమే పాకుడురాళ్ళు నవల. సినీ ప్రపంచాన్ని ఇంతలోతుగా, ఇంత నిశితంగా, ఇంత స్పష్టంగా చిత్రించిన పెద్ద నవలగా రావడం భారతదేశంలోనే ప్రప్రథమం.

మనస్తత్వశాస్త్రం

ప్రతి వ్యక్తి అంతరంగానికి లేక మనస్సుకు మూడు అరలుంటాయని సిగ్మండ్ ఫ్రాయిడ్ చెప్పాడు.

1. చేతన :- అంటే మనకు తెలిసే భాగం
2. ఉపచేతన :- మనం నిద్రపోతున్నప్పుడు మనకొచ్చే కలలు
3. అంతశ్చేతన లేక సుప్త చేతన :- ఇక్కడేంజరుగుతున్నదో, ఇక్కడ ఏయేశక్తులు సంచరిస్తున్నాయో మనకు తెలియదు. మన మనస్సులో ఎక్కువ భాగాన్ని ఆక్రమించేది

ఈ అంతశ్చేతనే అంటారు సిగ్మండ్ ఫ్రాయిడ్. ప్రతి వ్యక్తిలోనూ స్త్రీ కావచ్చు, పురుషుడు కావచ్చు రెండు ప్రపంచాలుంటాయి.

1 బాహ్య ప్రపంచం, 2. అంతరంగ ప్రపంచం.

సమాజంలోని చెడు కంటబిడీ కారణం సమాజమే మనిషి స్వతహాగా మంచివాడే అన్న అభిప్రాయాన్ని చేధించిన మొట్ట మొదటి మేధావి సిగ్మండ్ ఫ్రాయిడ్. మానవ సంబంధాలన్నీ ప్రధానంగా ఆర్థిక సంబంధాలే. స్వాతంత్ర్యానంతరం వెలువడిన నవలల్లో రచయితలు పాత్రల అంతరంగ సంఘర్షణల్ని సంక్షోభాల్ని అవిష్కరించారు. పాకుదురాళ్ళు నవలలో ప్రధానపాత్రయైన మంజరి మానసిక సంఘర్షణల్ని చక్కని నవలా శిల్పంతో రక్తి కట్టించారు భరద్వాజ.

మంజరిపాత్ర మనోవిశ్లేషణ

తెలగులో వెలువడిన ప్రప్రథమ "నేచురలిస్ట్ నవల"గా పాకుదురాళ్ళు పేరు ప్రతిష్ఠలు గడించుకొంది. పాకుదురాళ్ళు నవలలో ప్రధాన స్త్రీ పాత్ర మంజరి. నవల ప్రారంభంలోని మంగమ్య తర్వాత మంజరిగా మారింది. మంజరి ఆయా పరిస్థితుల్లో తన అభిమతానికి విరుద్ధంగా ప్రవర్తిస్తుంది. తన మనసుపై తనకే అదుపులేని పరిస్థితులను ఎదుర్కొంటుంది. ఈమె నాగమణి వద్ద ఉన్నప్పుడికంటే నాటక సమాజంలో చేరిన తరువాత మానసిక తృప్తిని అనుభవిస్తుంది. రాజమణి, వసంతలను తన ఆత్మీయ బంధువులుగా భావించింది. చలపతి సినిమారంగానికి పరిచయం చేస్తానని మద్రాస్ తీసుకొని వెళ్ళాడు. రాతిని తెచ్చి రత్నాల సరసర ఉంచారని మాయామర్మం, మోహంకప్పుని స్వచ్ఛమైన అభిప్రాయాన్ని వెల్లడిస్తుంది. నీతి, నిజాయితీతో బ్రతకాలన్న అకాంక్ష మంజరిలో బలీయంగా ఉంది. కానీ చలపతి చూపిన మార్గం అందుకు విరుద్ధంగా ఉంటుంది. రోజుకొకరితో పంచుకొనే జీవితం దుర్భరమైనదిగా భావించి ఆమె తన మనసును చంపుకొని వేదనను అనుభవించింది. ఆసమయంలో నాగమణి, వసంత, రామచంద్రం, మాధవరావుల ఆత్మీయతకోసం ఆరాటపడే మనసు బహిష్కరణమవుతుంది. సినిమా పరిశ్రమలో అడుగుపెట్టిన దగ్గర నుండి కృత్రిమమైన విలువలకోసం ప్రాకులాడుతుంది. స్నేహమాధుర్యంతో కళ్యాణికి ఆపురాలవుతుంది. ఆమె ఆర్థిక స్తోమత పెరుగుతున్న దశలో విరాళాకు విరివిగా ఇచ్చింది. రెండు అనాధ శరణాలయాలు ఆమె పేరుతో నడుస్తున్నాయి. బ్రతికిన నాలుగురోజులు డబ్బుతో వచ్చే ఆనందాలను అనుభవించాలనుకొంటుంది.

రాజన్, ప్రసాద్, వెంకటేశ్వర్లు, కిషన్ దాస్, సక్సేనా మొ. ఎందరో కొత్త వ్యక్తులతో పరిచయంతో ఆమె తన మనస్సు చంపుకొని చెయ్యరాని పనులు చేస్తుంది. తనకు కావలసిన ఇల్లు తనకు చెందడం కోసం సక్సేనా సహాయం అర్జించింది. ప్రతిఫలంగా బ్లా ఫిలింలో నటన, సక్సేనా బ్లాక్ మెయిలింగ్, వెంటనే మంజరి ఆత్మహత్య నవల ముగింపు.

మంజరి పాత్రలో నది సావిత్రి, కాంచనమాల, మీనాకుమారి, మార్జిన్ మస్లోలు ఉండవచ్చు. ఈ నవల రాసిన తర్వాత కూడా సిల్వీయోత, దివ్యభారతి, సౌందర్య, కాంచన, అంజలి మొ. మరణించారు. మాధవరావు అన్న పాత్ర ఆత్మ కథనంతో నవల ప్రారంభమై, చివరికి అతడే ఈ నవలను ముగించేస్తాడు. మంజరి ఆతిసామాన్య స్థితినుండి ఒక మెట్టు తరువాత మరోమెట్టును అధిరోహిస్తుంది.

ఇక ఆమె ఎక్కవలసిన మెట్టలేదు. అయితే ఆమె ఎక్కిన మెట్లన్నీ “పాకుదురాళ్ళు” అని ఆమెకు తెలియదు.

జీవితంలో విషాదం డబ్బులేకపోవడం కాదు. “మనల్ని ప్రేమించేవాళ్ళు లేకపోవడం మనం ప్రేమించడానికి ఎవరూ దొరక్కపోవడం” అని మంజరి చివరి ఘడియల్లో అన్నమాటలు ఆమె వ్యక్తిత్వానికి నిదర్శనం. మంజరి భూమిపై పుట్టింది, ఆకాశానికెగిరింది, పాతాళంలోకి జారిపోయింది. మనస్తత్వశాస్త్రం ప్రకారం మనసులో అనేక సంఘర్షణలకు గురైన వ్యక్తి ఎవరైనా చివరికి ఆత్మహత్యే వారికి శరణ్యమవుతుంది. ఈ నవలలోని

ప్రతి సంఘటనలోను, సన్నివేశంలోను, సంభాషణల్లోను, పాత్రల్లోను మనస్తత్వశాస్త్రం ప్రతిబింబిస్తుంది.

మంజరి సినిమారంగంలో అడుగుపెట్టడానికి చేసిన ప్రయత్నాల దగ్గర నుంచి అంతంవరకు పాకుదురాళ్ళు నవల అంతా సినిమా ప్రపంచమే. మంజరి శృంగార రసమంజరిగా మద్రాసు, బొంబాయి నగరాల్లోని భక్తులనూ, రక్తులనూ, సినీశక్తులనూ వలయాకారంగా తనచుట్టూ తిప్పుకొన్న మధుభ్రమరిగా చిత్రించబడింది. మంజరి సినిరంగంలో ప్రముఖ తారగా వెలుగొందాలనే నిర్ణయంతో నీతినియమాలకు తిలోదకాలిస్తుంది.

మనిషికి, మనిషి మనస్సుకి, శరీరానికి విలువ లేదనేది కఠోరమైన సత్యం. ఈ నవలలోని పాత్రల బహిర్, అంతర సంఘర్షణల ఫలితమే ఈ నవల. వ్యక్తియొక్క సామాజిక జీవితం వేరు, అంతరంగ చైతన్యం వేరు. వ్యక్తిలో స్వార్థ ప్రబోధం ఎక్కువైనపుడు అంతరంగంలోని మానవతను బహిర్ ప్రవృత్తి జయిస్తుంది. సినిరంగంలో సర్వసాధారణంగా జరిగేది ఇదే. సినిరంగమే కాకుండా ఆమె అనుసరించిన, అడుగు పెట్టిన మార్గాలన్నీ ఆమెను పతనం చేసే పాకుదురాళ్ళే అయ్యాయి. పురుషులకు స్త్రీ అనుభవించే వస్తువుగానే కనిపిస్తుంది కానీ ఆమె ఆత్మ, హృదయం, మనస్సు, ఆలోచనలు, ఇష్టానిష్టాలు కనిపించవు. మంజరి పాత్రను రావూరుగారు యధార్థంగా రక్తమాంసాలున్న వ్యక్తిగా సజీవపాత్రగా చిత్రీకరించారు.

నేటి సినిమారంగం

సినిమాను ఒక కళగా కాక వ్యాపారంగానే భారతీయులు చూశారు. సినిమారంగంలో సత్యజిత్ రే, మృణాళిని, బెనెగల్, నరసింగరావు వంటివారు తగ్గిపోయారు. సేల్లు, లాలాలు, పోగాకు వ్యాపారులు కళాత్మకతతో కాక డబ్బు సంపాదించాలనే ఆశతో చిత్రించటం జరిగింది. కొంత డబ్బును పెట్టి డబుల్ డబ్బును సంపాదించాలనే వ్యక్తులే ఎక్కువ. సినిమా తారలంకావాలని వచ్చే స్త్రీల శరీరాలే పురుషులకు కనిపించాయి. స్త్రీలు శరీరాలు అర్పించినప్పుడే నడించే అవకాశాలివ్వటం జరుగుతుంది.

ముగింపు

సినిమారంగంపై ఆకర్షణతో స్టార్ నవుతానన్న ఆశతో మద్రాస్ పోయి మోసపోయి తిండిలేక మలమల మాడుతూ వేశ్యలుగా, కాలీ గరల్స్ గా యువతులు మారిపోతున్నారు. సినిమా జగత్తులో అన్నీ పాకుదురాళ్ళే. అడుగుడుగునా జారిపడుతూ లేస్తూ జీవితం గడపడమే. సినిమా తారల అంతరంగికమైన విషాదాన్ని, సినిమా రంగంలోని జీవితాలను, రాజకీయాలను, కుళ్ళును, విషాదాలను, ప్రేమ రాహిత్యాన్ని, అభద్రతను వాస్తవికంగా చిత్రించారు భరద్వాజ. అశ్లీలత లేకుండా మంజరి, కళ్యాణి తమ దేహాలను దోపిడీకి గురిచేసిన ఘట్టాలను చాలా నేర్పుగా శృంగార ధృశ్యాలు లేకుండా కథను నడిపారు. ఎక్కడా అశ్లీలత లేకుండా ఎన్నో యధార్థ సంఘటనలను చెప్తూ రచించారు. భారతీయ సినిమా వందేండ్ల పండుగ జరుపుకుంటున్న తరుణంలో పాకుదురాళ్ళు నవలకు జ్ఞానపీఠ్ అవార్డు రావటం చాలా సముచితంగా ఉంది.